

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO-4101-03-09/2012
P/11/073

Warszawa, dnia 17 stycznia 2012 r.

Pan
Prof. zw. dr hab. Bronisław Marciniak
Rektor
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolowała w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Uniwersytet) prowadzenie kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela w roku akademickim 2010/2011.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 30 grudnia 2011 r., na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuję Panu Rektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli, formułując ocenę pozytywną, uwzględniła: dobrowolne wprowadzenie przygotowania do nauczania dwóch przedmiotów dla części studentów Uniwersytetu objętych przygotowywaniem do zawodu nauczyciela na studiach drugiego stopnia (ok. 32% studentów) i jednolitych studiach magisterskich (ok. 10% studentów), przestrzeganie wymagań w zakresie organizacji praktyk dla studentów objętych przygotowaniem do zawodu nauczyciela określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 207, poz. 2110), stosowanie wymienionych standardów w odniesieniu do studiów podyplomowych doszkalcających dla nauczycieli.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niezachowania wymogu przygotowania do nauczania dwóch przedmiotów na studiach pierwszego stopnia przygotowujących do zawodu nauczyciela oraz nieuprawnionego wykazywania w suplementach do dyplomów studiów drugiego stopnia kwalifikacji nauczycielskich uzyskiwanych w toku studiów pierwszego stopnia.

1. W przygotowaniu do zawodu nauczyciela prowadzonym dla studentów studiów pierwszego stopnia na kierunkach filologia polska, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych i edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej nie zachowano wymogu przygotowywania do nauczania dwóch przedmiotów (rodzajów zajęć), wynikającego z art. 8 ust. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm.) – w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2011 r. - oraz wymagań ogólnych określonych w załączniku (rozdział I, pkt 1) do powołanego wyżej rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia nauczycieli. W roku akademickim 2010/2011 na wymienionych kierunkach studiów pierwszego stopnia prowadzono kształcenie studentów przygotowujące do nauczania tylko w zakresie jednego przedmiotu (bez specjalności dodatkowej) dla łącznie 434 studentów (tj. 10% z ogółem 4.351 osób objętych przygotowaniem do zawodu nauczyciela), w tym 116 osób, które uzyskały ukończenie studiów w roku akademickim 2010/2011 (tj. 9,7% z ogółem 1.201 absolwentów uzyskujących przygotowanie do zawodu nauczyciela).

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455, ze zm.) studenci przyjęci na studia przed dniem wejścia w życie tej ustawy (tj. 1 października 2011 r.) oraz w roku akademickim 2011/2012 studiuje według programów opracowanych na podstawie dotychczasowych przepisów do końca okresu studiów przewidzianego w programie i planie studiów. W związku z tym programy studiów w zakresie których uwzględnia się przygotowanie do zawodu nauczyciela na studiach pierwszego stopnia, stosowane dla studentów rozpoczynających studia w latach 2011/2012, 2010/2011 i 2009/2010, powinny być zgodne z wymaganiami określonymi w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia nauczycieli, w tym także powinny spełniać wymogi w zakresie przygotowania do nauczania dwóch przedmiotów w odniesieniu do kierunków filologia polska, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych i edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej.

2. W suplementach do dyplomów ukończenia studiów drugiego stopnia wydanych 43 absolwentom kierunków edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej i edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych z roku akademickiego 2010/2011 wykazano uzyskanie kwalifikacji do pracy nauczyciela, mimo że w toku studiów drugiego stopnia nie byli oni objęci przygotowaniem do zawodu nauczyciela w zakresie wynikającym z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli. W suplementach do dyplomów absolwentów studiów drugiego stopnia dokonano wpisów stwierdzających posiadanie kwalifikacji do pracy w szkole w oparciu o osiągnięcia ze studiów pierwszego stopnia, wykazane w suplementach do ich dyplomów studiów pierwszego stopnia, w tym kwalifikacje nauczycielskie potwierdzone w suplementach do dyplomów studiów pierwszego stopnia. Skutkiem zastosowanego rozwiązania jest niejednoznaczność odczytu kwalifikacji posiadacza dyplomu do pracy w zawodzie nauczyciela, bowiem kwalifikacje wykazane w suplemencie do dyplomu są inne niż wynikałyby

z poziomu ukończonych studiów (drugiego stopnia). Z przepisów § 2 ust. 1 i § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudniać nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 50, poz. 400) wynika, że osoba która ukończyła studia wyższe magisterskie i posiada przygotowanie pedagogiczne może zajmować stanowisko nauczyciela odpowiedniego przedmiotu m.in. w szkołach ponadgimnazjalnych i zakładach kształcenia nauczycieli, podczas gdy ukończenie studiów pierwszego stopnia i posiadanie przygotowania pedagogicznego upoważnia do zajmowania stanowiska nauczyciela co najwyżej w zasadniczej szkole zawodowej.

Zgodnie z art. 167 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2011 r. - absolwenci studiów otrzymywali dyplomy państwowe ukończenia studiów potwierdzające uzyskanie odpowiedniego tytułu zawodowego i suplementy do dyplomów, a po zmianie tego przepisu od 1 października 2011 r. – dyplomy uczelniane i suplementy do dyplomu. W przepisach ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym obowiązujących od 1 października 2011 r. wprowadzono pojęcie kwalifikacji pierwszego stopnia (art. 2 ust. 1 pkt 7 i pkt 18f) oraz kwalifikacji drugiego stopnia (art. 2 ust. 1 pkt 8 i pkt 18g) jako odpowiadających efektom kształcenia odpowiednio na studiach pierwszego stopnia i drugiego stopnia. Z przepisów tych wynika związek wykazywanych w suplementie do dyplomu osiągnięć, w tym kwalifikacji zawodowych, z zakresem studiów, które dokumentuje uzyskany dyplom i towarzyszący mu suplement. Zgodnie z objaśnieniem zamieszczonym na druku suplementu do dyplomu, ustalonym w załączniku nr 7 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11, poz. 61) – obowiązującego do 30 września 2011 r. - oraz w załączniku do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu (Dz. U. Nr 196, poz. 1167) - obowiązującego od 1 października 2011 r. - suplement do dyplomu ma dostarczyć obiektywnych i pełnych informacji dla lepszego zrozumienia oraz sprawiedliwego uznania kwalifikacji akademickich i zawodowych w kraju i za granicą. Dla spełnienia tych warunków suplement do dyplomu powinien wykazywać te kwalifikacje posiadacza dyplomu, które wynikają z treści i wyników tych studiów, których dotyczy dyplom i związany z nim suplement.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) Zapewnienie dla studentów studiów pierwszego stopnia objętych przygotowaniem do zawodu nauczyciela, rozpoczynających studia w roku akademickim 2011/2012 i wcześniej, kształcenia w zakresie dwóch specjalności, wymaganego na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli.

- 2) Wykazywanie w suplementach do dyplomów studiów wyższych kwalifikacji zawodowych wynikających z osiągnięć na poziomie studiów, których ukończenie potwierdza wystawiony dyplom.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Rektora o przedstawienie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Panu Rektorowi w terminie siedmiu dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie zawartych w nim ocen, uwag i wniosków.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej Komisji NIK.

p.o. WICEDYREKTORA
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Mirosław Majewski